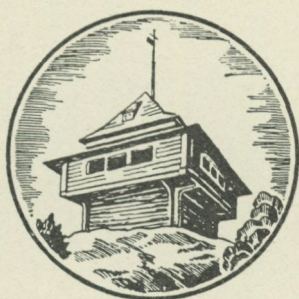

**NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK 1943**

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS

OCH SKANSENS ÅRSBOK

1943

Redaktion:

SIGURD WALLIN · GÖSTA BERG · SIGFRID SVENSSON

Omslaget: Trädgårdsgrindar vid Skogaholms herrgård på Skansen. Grindarna ha medföljt herrgårdens huvudbyggnad vid dess hitflyttning från Närke. Foto Märta Claréus 1942.

Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1942

Djuptrycksplanscher och omslag från Nordisk Rotogravyr

EN KERAMIKPJÄS AV OKÄND ANVÄNDNING

Enligt förordnande i fröknarna Maria och Gertrud Adelborgs testamente har till Nordiska museet överlämnats den här avbildade keramikpjäsen (inv.nr 224,980). Den har tillhört Otilia Adelborgs samlingar i Gagnef, Dalarna. Testamentet säger att Nordiska museet skall ha "det bruna rökelsekaret". Om detta lämnas följande upplysning: "Det har drejats af en skånsk bonde efter modell af i jorden funna skärfvor." Någon annan uppgift om pjäsen har inte stått att få.

Den är av blyglaserat lergods och har med locket en höjd av 48,5 cm. Pjäsens huvudfärg är den "lerfatsbruna". Övriga färger äro gult — särskilt stora flammor på den vidaste delen — grönt och mindre stänk av den på dylik keramik sällsynta blå färgen. Fotens nedersta del är ärggrön. Dessutom är pjäsen dekorerad med intryckta koncentriska cirklar, det enda som visar någon likhet med de i testamentet omtalade skärvorna, varmed väl avsågs fornfynd. Tiden är troligen 1800-talet.

Det mest karakteristiska är emellertid det rika genombrutna arbetet. Hålen genom kärlets väggar ha fått formen av cirklar, kors, bågar och slingor. De täcka locket, handtagen och övre delen av själva kärlet. De vanligaste genombrutna arbetena i Sverige från 1700- och 1800-talen utgöra de s. k. gyckelstopen men ett sådant kan det ej här vara frågan om. I Danmark har man från 1800-talet rätt många lerkärl, som tillverkats med en inre skål, som kunnat användas till att förvara drycker i. Den adelborgska pjäsen har dock ej spår efter någon sådan skål.

Någon motsvarighet till denna märkliga keramikpjäs är icke känd från Sverige och även en förfrågan hos Dansk Folke-museum i Köpenhamn har givit negativt resultat. Uppgiften, att den drejats av en skånsk bonde, kan tyda på en sydlig, måhända dansk, tillverkningsort. Den torde knappast haft något annat ändamål än att tjäna som prydnad, såvitt förklaringen inte skulle ligga i den benämning, som följde pjäsen vid överlämnandet — rökelsekar. Kanske har föremålet varit ett gesällprov, varigenom dess egenart skulle få sin förklaring.

Göran M. Silfverstolpe.

